

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Johanna Torkkola

Maahanmuuttajataustaiset pojat ja vapaa-aika

Kirjallisuuskatsaus kotoutumisen edistämisestä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

16.4.2018

Tekijä(t) Otsikko	Johanna Torkkola Maahanmuuttajataustaiset pojat ja vapaa-aika: Kirjallisuuskatsaus kotoutumisen edistämisestä
Sivumäärä Aika	26 sivua + 1 liite 16.4.2018
Tutkinto	Sosionomi AMK
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi AMK
Ohjaaja(t)	
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, mikä on vapaa-ajan toiminnan merkitys maahanmuuttajataustaisten poikien kotoutumisen ja opintoihin sitoutumisen tukemisessa. Maahanmuuttajataustaisilla pojilla tarkoitetaan sekä itse Suomeen muuttaneita nuoria että nuoria, jotka ovat syntyneet Suomessa maahanmuuttajaperheisiin. Opinnäytetyöni on osa Metropolia Ammattikorkeakoulussa toteutettavaa The Trust Game -hanketta. Hankkeen tavoitteena on löytää keinoja, joilla koulu-, harrastus-, ja virtuaaliset ympäristöt voivat vahvistaa maahanmuuttajataustaisten poikien sitoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja tukea heitä oman polkunsä löytämisessä täällä.</p> <p>Toteutin opinnäytetyöni kirjallisuuskatsauksena, johon valitsin aineistoksi 10 tutkimusartikkelia. Koska tutkimusaineistoa ei löytynyt riittävästi liittyen maahanmuuttajataustaisiin poikiin ja vapaa-aikaan, laajensin hakua koskemaan myös maahanmuuttajataustaisia nuoria sekä yleisesti maahanmuuttajia. Keräsin aineiston pääosin Cinahl-, Finna-, Academic search Elite- ja Melinda-tietokannoista. Yksi tutkimusartikkeli löytyi myös manuaalisen haun kautta.</p> <p>Tulosten mukaan seuraavat asiat vapaa-ajan toiminnoissa ovat merkityksellisiä liittyen maahanmuuttajataustaisten nuorten kotoutumiseen: sosiaalisen pääoman karttuminen, kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppiminen, onnistumisen kokemukset ja itsetunnon kohoaminen, rasmin ehkäisy, ahdistuksen tai stressin lievittäminen, osallisuuden edistäminen, fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen, tuen saaminen muuhun kuin vapaa-ajan toimintaan liittyvissä asioissa sekä järjestetyn toiminnan olemassaolo. Lisäksi tutkittujen artikkeleiden perusteella vertaisuhteilla on merkittävä vaikutus koulussa pärjäämiseen sekä opintoihin sitoutumiseen. Tutkituista artikkeleista kahdessa kohderyhmään sisältyi maahanmuuttajataustaiset pojat tai nuoret miehet. Näissä molemmissa esiin nousi ystävyysuhteiden merkitys nuorten tekemisille.</p>	
Avainsanat	maahanmuuttajataustaiset pojat, vapaa-aika, kotoutuminen

Author(s) Title	Johanna Torkkols Boys With Immigrant Background and Leisure Activities: Literary Review on Supporting Social Integration
Number of Pages Date	26 pages + 1 appendice 16 April 2018
Degree	Bachelor of social services
Degree Programme	Social services
Specialisation option	Bachelor of social services
Instructor(s)	
<p>The purpose of this final project was to investigate the role of leisure activities in supporting social integration and reducing early school dropout of boys with an immigrant background. Boys with an immigrant background refers to both the young that have moved to Finland and the young that are born in Finland to international parents. This final project is a part of The Trust Game -project carried out by Helsinki Metropolia University of Applied Sciences, Finland. The aim of the project is to develop and pilot tools and methods that can support the social integration of boys with an immigrant background and help them to find their own paths in the Finnish society.</p> <p>In this final project, I used the method of the literary review. The material consisted of 10 research articles. Since there was not enough material concerning boys with an immigrant background and leisure activities, I also included articles concerning youth with immigrant backgrounds and immigrants in general. The material was collected from the databases Cinahl, Finna, Academic search Elite and Melinda. One article was also selected by hand.</p> <p>According to the articles, the following factors in leisure activities support social integration of youth with immigrant background: gained social capital, opportunity to learn the local language and culture, increased self-esteem, prevention of racism, reduced stress or anxiety, social inclusion, increased physical and psychological well-being, support for concerns beyond the leisure activities and the existence of organized activity. In addition, the articles indicated that peers have a significant impact on succeeding and staying in school. Two of the examined articles included boys or young men with immigrant backgrounds as focus groups. Both of these articles emphasized friendships' impact on youth's trajectories.</p>	
Keywords	immigrant, boys, leisure activities, social integration

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeiset käsitteet	2
2.1	Maahanmuuttajataustaiset pojat	2
2.2	Nuorten vapaa-ajan toiminta ja harrastukset	3
2.2.1	Vapaa-aika ja syrjäytymisen ehkäisy	4
2.2.2	Maahanmuuttajataustaiset nuoret ja vapaa-aika	5
2.3	Kotoutuminen	7
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys	9
4	Opinnäytetyön toteutus	9
4.1	Aineiston keruu	10
4.2	Aineiston analyysi	11
4.3	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	11
5	Tulokset	12
6	Johtopäätökset	16
6.1	Vapaa-aika ja kotoutuminen	17
6.2	Vapaa-aika ja opintoihin sitoutuminen	18
6.3	Maahanmuuttajataustaiset pojat, kotoutuminen ja opintoihin sitoutuminen	19
7	Pohdinta	19
	Lähteet	21
	Liitteet	
	Liite 1. Tiedonhaku	

1 Johdanto

Kotoutumiseen liittyvät kysymykset ovat ajankohtaisia, sillä maahanmuuttajataustaisten osuus Suomessa ja etenkin pääkaupunkiseudulla kasvaa jatkuvasti. Väestöennusteen mukaan joka viides helsinkiläinen koululainen on vieraskielinen vuonna 2030 (Helsingin kaupungin tietokeskus 2013: 62). Kiinnostus liittyen maahanmuuttajataustaisiin nuoriin onkin kasvanut 2000-luvun kuluessa, sillä merkittävä osa väestöryhmää on maahanmuuttajien ulkomailla tai Suomessa syntyneet lapset (Martikainen & Haikkola 2010).

Opinnäytetyöni on osa Metropolia Ammattikorkeakoulussa toteutettavaa The Trust Game -hanketta. Hankkeen tavoiteena on löytää keinoja, joilla koulu-, harrastus-, ja virtuaaliset ympäristöt voivat vahvistaa maahanmuuttajataustaisten poikien tai nuorten miesten sitoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja tukea heitä oman polkunsä löytämisessä täällä. Hankkeen taustalla on Eurooppa-neuvoston suositus vähentää varhain koulun keskeyttäneiden määrää vuoteen 2020 mennessä. Suomen tavoitteena on Eurooppa 2020 -strategian puitteissa vähentää 18–24 -vuotiaiden koulun keskeyttäneiden osuus 8 prosenttiin (Valtiovarainministeriö 2015). Koulupudokkuudella on yhteys työttömyyteen, syrjäytymiseen ja köyhyyteen (Early School Leaving n.d.). Tukea tulisi suunnata etenkin maahanmuuttajataustaisten poikien ja kouluikäisinä (7–19 v.) muuttaneiden nuorten kouluttautumiseen. Heillä koulupudokkuuden osuus on erityisen suuri, kun verrataan tyttöihin, ennen kouluikää muuttaneisiin tai Suomessa syntyneisiin. (Nieminen – Sutela & Hannula 2015: 66.)

Opinnäytetyössäni on tarkoituksena selvittää, mikä on vapaa-ajan toiminnan merkitys maahanmuuttajataustaisten poikien kotoutumisen ja opintoihin sitoutumisen tukemisessa. Opintojen ja työn ohella vapaa-aika on erittäin tärkeä elämäalue, joka vaikuttaa nuorten kasvuun, kehitykseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn (Huhta & Salasuo 2014: 199–200). Vapaa-ajan toimintoihin kannattaa siis kotoutumistoiminnoissa panostaa. Viime vuosina esimerkiksi liikuntaa on hyödynnetty kotoutumistyössä mm. Vaasan Kerhotuutorointi-hankkeessa sekä Helsingin Diakonissalaitoksen VOK-liikunta-hankkeessa (Tattari 2016).

Toteutin opinnäytetyöni kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on selvittää, minkälaista tietoa joltakin rajatulta alueelta löytyy. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on kirjallisuuskatsauksen tyypeistä yleisimmin käytetty ja sitä voi kuvailla

yleiskatsaukseksi vailla tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistot ovat laajoja eikä metodiset säännöt rajaa aineiston valintaa. (Salminen 2011: 6.) Olen valinnut aineistoksi luotettavia sekä mahdollisimman tuoreita tieteellisiä tutkimuksia, jotka on julkaistu vuonna 2008 tai sen jälkeen. Keräsin aineiston Cinahl-, Finna-, Academic search Elite- ja Melinda-tietokannoista. Yksi tutkimusartikkeli löytyi myös manuaalisen haun kautta. Ensisijaisesti kohderyhmänä oli maahanmuuttajataustaiset pojat, mutta koska riittävää aineistoa ei löytynyt, laajensin hakua koskemaan myös maahanmuuttajataustaisia nuoria sekä yleisesti maahanmuuttajia.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa käsittelemäni maahanmuuttajataustaisia poikia, nuorten vapaa-ajan toimintaa ja kotoutumista. Teoriaosuuden lisäksi esittelen tiedonhaun prosessin, analyysin, tutkimustulokset sekä johtopäätökset. Lopuksi pohdin omaa oppimistani ja teen lyhen yhteenvedon.

2 Keskeiset käsitteet

Tässä luvussa käsittelemäni opinnäytetyöni keskeisiä käsitteitä, jotka ovat maahanmuuttajataustaiset pojat, nuorten vapaa-aika sekä kotoutuminen.

2.1 Maahanmuuttajataustaiset pojat

Maahanmuuttaja määritellään yleensä henkilöksi, joka on ulkomaan kansalainen ja jolla on aikomus asua Suomessa pitkään (esim. Maahanmuuttajat n.d. ja Käsitteet – Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus 5.12.2017). Haikkolan (2014: 44) mukaan ”maahanmuuttaja”-sanasta on tullut suomen kielessä vakiintunut termi, jota käytetään hyvin epämääräisestä ihmisryhmästä: ulkomailta Suomeen muuttaneita ja heidän lapsia. Tämä on ongelmallista, sillä maahanmuuttajien taustat ovat hyvin erilaisia. Myös Anis (2008) on kritisoinut maahanmuuttaja-käsitettä siitä syystä, että se niputtaa hyvin erilaiset ihmiset samaan ryhmään ja siihen sisältyy ajatus ”toisista” suhteessa ”meihin”.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa ensisijainen kohderyhmä on maahanmuuttajataustaiset pojat. Maahanmuuttajataustaisilla pojilla tarkoitetaan sekä itse Suomeen muuttaneita nuoria että nuoria, jotka ovat syntyneet Suomessa maahanmuuttajaperheisiin. Määrittelemäni kohderyhmäksi pojat, koska The Trust Game -hankkeen toimintaympäristöjä ovat yläkoulu, toisen asteen koulu sekä ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus –

VALMA. On kuitenkin huomioitava, että poika-termi ei sovi kaikkiin maahanmuuttajataustaisiin nuoriin, jotka käyvät edellä mainituissa toimintaympäristöissä. Selkeyden vuoksi halusin kuitenkin välttää ilmaisua ”pojat tai nuoret miehet”, joten valitsin termin pojat.

Käsitteen valitseminen kohderyhmälle oli haastavaa kohderyhmän monimuotoisuuden vuoksi. Voidaan puhua esimerkiksi maahanmuuttajataustaisista nuorista, monikulttuurisista nuorista tai käyttää sukupolvikäsitteitä. Useissa tutkimuksissa pohditaan kuitenkin käsitteisiin kohdistuvaa aiheellista kritiikkiä: ne ovat enemmän tai vähemmän leimaavia, sisältäen ajatuksen ulkopuolisuudesta (ks. Niemi 2009: 128; Harinen – Honkasalo – Souto & Suurpää 2009: 6–8; Haikkola 2014: 43). Kun tavoitteena on löytää keinoja parantaa kotoutumista ja ”oman paikan löytämistä” suomalaisessa yhteiskunnassa, pitää pohtia kriittisesti myös mitä termejä käytetään. Niemi (2009: 128) päätyy käyttämään artikkelissaan termiä maahanmuuttajataustaiset nuoret, sillä se on väljempi kuin maahanmuuttaja-käsite, mutta rajatumpi kuin monikulttuurinen-käsite. Samasta syystä päätin itsekkin käyttää käsitettä maahanmuuttajataustaiset pojat. Mikäli tarvetta on tähdentää, että kysessä on itse maahanmuuttanut nuori tai maahanmuuttajaperheeseen Suomessa syntynyt nuori, käytän sukupolvikäsitteistä ensimmäinen tai toinen sukupolvi.

2.2 Nuorten vapaa-ajan toiminta ja harrastukset

Nuorten vapaa-ajalla tarkoitetaan koulun ulkopuolista aikaa, joka on kavereita, perhettä, harrastuksia ja muuta tekemistä varten (Leinonen 2013: 38). Ikätoverien merkitys kasvaa nuoruudessa (Nurmi ym. 2014: 148) ja nuorelle hyvä vapaa-aika tarkoittaa ennen kaikkea mahdollisuutta luoda ja ylläpitää ystävyyssuhteita sekä kuulua joukkoon (Harinen ym. 2009: 11).

Nuorten vapaa-ajan ympäristö ja elämänpiiri on muuttunut paljon 2000-luvun jälkeen. Mukaan on tullut esimerkiksi elämykselliset harrastukset ja extreme-lajit. Maaseudulla toivotaan lisää kahviloita, baareja, ravintoloita sekä harrastuspaikkoja. Nuoret näkyvät kaupunkien kaduilla, mutta he voivat tavata toisiaan myös monitoimitiloissa, taidegallerioissa sekä teattereissa. Nuorille järjestetään lisäksi suuria rock- ja popkonsertteja. Suurin osa nuorten toiminnasta tapahtuu kuitenkin tällaisten tapahtumien ulkopuolella. Moni nuori viettää myös enemmän aikaa omassa huoneessaan medialaitteiden parissa. Internet onkin antanut nuorille uuden tilan identiteetin rakentamiselle ja sosiaalisen pääoman muodostamiselle. (Helve 2009: 268.)

Viime vuosina lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimussarjan pääteemoina on ollut media ja liikunta. Nämä teemat ovat vahvasti esillä myös tulevissa tutkimuksissa, sillä yhteiskunnallinen kiinnostus niihin liittyen on lisääntynyt 2010-luvulla. (Merikivi – Myllyniemi & Salasuo 2016: 5.) Viimeisimmässä tutkimuksessa (mt. 167) todetaan, että nuorten suhteen älypuhelin on ylivoimaisesti suosituin käytetyistä medialaitteista ja älypuhelin on myös suosituin nettipäätte. Nuorten netinkäyttö on monipuolista ja suurin osa nuorista myös kokee, että he käyttävät mediaa sopivassa määrin. Netissä eniten aikaa kuluu muiden tuottamien sisältöjen katselemiseen tai lukemiseen. Teini-iässä erityisen vilkasta sekä arkipäiväistä on myös osallistuminen yksityisiin nettikeskusteluihin.

Vapaa-aikatutkimuksen mukaan erilaisia mediaharrastuksia on melkein puolella (42%) 10–19 vuotiaista lapsista ja nuorista. Mediaharrastus voi olla pelaamista, bloggaamista, valo- tai videokuvausta sekä tv-ohjelmien tai elokuvien katsomista. (Mulari & Vilmilä 2016: 133.) Pelien pelaaminen on tyypillistä erityisesti teini-ikäisten poikien keskuudessa, mutta iän myötä kiinnostus laskee. Pelaamisen myötä poikien mediaharrastus on tyttöihin verrattuna yhteisöllisempää, sillä digitaalisiin peleihin liittyy usein sosiaalinen ulottuvuus (Merikivi ym. 2016: 65). Huomioitavaa on, että joidenkin nuorten kohdalla mediaharrastus voi johtaa myös ammattiin. Mediaharrastuksen kautta saatua osaamista voidaan myös hyödyntää myöhemmin työelämässä esimerkiksi viestinnässä tai suunnittelussa. (Mulari & Vilmilä 2016: 133.)

Liikunnasta lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus (Merikivi ym. 2016: 167–168) antaa hyvin positiivisen tuloksen, sillä jopa yhdeksän kymmenestä kertoo harrastavansa liikuntaa. Tutkimuksen mukaan (mt.) tulosta täytyy kuitenkin tarkastella kriittisesti, sillä lasten ja nuorten vähäisestä liikunnasta on keskusteltu viime aikoina paljon julkisesti ja sillä voi olla vaikutusta kyselyyn vastanneiden ajatuksiin liikunnasta sekä heidän antamiinsa vastauksiin.

2.2.1 Vapaa-aika ja syrjäytymisen ehkäisy

Opintojen ja työn ohella vapaa-aika on erittäin tärkeä elämänalue, joka vaikuttaa nuorten kasvuun, kehitykseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Perhe ja vertaisyhteisö opettaa kulttuurisia ja sosiaalisia arvoja, käytäntöjä sekä asenteita, joilla on vaikutusta motivaatioon, orientaatioon sekä työhön ja opintoihin suhtautumiseen. Suomessa on edelleen vallalla hyvinvointivaltion ja kansalaistoiminnan kulta-ajoilta peräisin oleva käsitys nuorten vapaa-ajan tasa-arvoisuudesta sekä yhdenvertaisista mahdollisuuksista. Elinympäristö on

kuitenkin muuttunut paljon, ja kulutuskulttuuri näkyy vahvasti myös vapaa-ajan käytännöissä. Hyvistä sosioekonomisista taustoista tuleva nuori viettää vapaa-aikaansa kalliissa urheiluseurassa, kun taas heikommat lähtökohdat omaava ikätoveri joutuu etsimään tekemistä toisaalta. Nuorten vapaa-aika on ainakin liikunnan suhteen eriarvoistunut työ- ja opiskelupaikan saamisen ohella. (Huhta & Salasuo 2014: 199–200.)

Helven (2009: 252) mukaan vapaa-ajan valinnat voivat vaikuttaa syrjäytymiseen: paljon harrastavat nuoret oppivat sosiaalisia ja kulttuurisia taitoja ja saavat tukea identiteettinsä rakentamiselle. Se tukee selviytymistä myöhemmin elämässä. Myös Huhta (2015: 59–60) tuo tutkimuksessaan esiin liikunnan ja harrastusten merkityksiä etenkin, kun kyseessä on työttömät nuoret. Harrastusten sosiaalinen ulottuvuus on silloin erityisen tärkeä, sillä työttömien nuorten arjessa sosiaaliset suhteet ovat rajalliset opiskelu- tai työkavereiden päivittäisten kohtaamisten puuttuessa. Vaikka Huhdan (mt.) tutkimuksessa osa nuorista koki työttömyyden energian ja ajan vapautumisena, yleisempää oli työttömyyden kuvailu psyykkisesti kuormittavana elämäntilanteena, johon liittyy muun muassa arkirytmien ja tekemisen puutetta, vähemmän sosiaalisia suhteita ja syrjäytymisen pelkoa. Harrastuksen kautta saadaan tarvittavaa rytmiä ja rutiineja viikkoon. Lisäksi nuoret hakevat liikunnasta iloa, onnistumisen tunteita ja pakoa työttömyyteen liittyvästä stressistä. Liikuntaa luonnehdittiin vaikeutuneessa elämäntilanteessa harvoiksi syiksi, jotka auttavat heräämään aamulla ja lähtemään kodin ulkopuolelle. Liikunta tai muu harrastus voi siis olla nuorelle haastavassa elämäntilanteessa merkittävä voimavara, joka voi omalta osaltaan ehkäistä syrjäytymistä.

2.2.2 Maahanmuuttajataustaiset nuoret ja vapaa-aika

Niemen (2009: 105) kirjoittaman artikkelin mukaan nuorten somalimiesten keskuudessa suosituimmat vapaa-ajanviettotavat ovat erilaiset liikuntaharrastukset, joista jalkapallo nousee esiin suosituimpana. Jalkapallon lisäksi mieleisiä liikuntaharrastuksia ovat koripallo, nyrkkeily, uinti, salibandy, kuntosali ja jääkiekko. Liikunnan lisäksi muita harrastuksia ovat musiikki tai musiikinteko sekä elokuvat, mutta Niemen (mt.) mukaan harvempi hänen haastateltavista ilmoitti muun kuin liikunnan tärkeäksi harrastukseksi. Tärkeä vapaa-ajanviettotapa nuorten somalimiesten keskuudessa on myös oleskelu esimerkiksi kahviloissa tai monikulttuurisissa kohtaamispaikoissa.

Zacheus – Koski – Rinne & Tähtinen (2012) ovat tutkineet liikunnan merkitystä kotoutumiseen Suomessa. Heidän tutkimuksessa suosituimmat liikuntalajit maahanmuuttajien

keskuudessa ovat kävely, uinti, pyöräily, jalkapallo, kuntosaliharjoittelu ja lenkkeily. Penkkiurheiluna etenkin jalkapallo on suosittua, varsinkin Afrikassa syntyneiden sekä alle 20-vuotiaiden keskuudessa. (mt.: 4.) Vaasan sekä Helsingin Diakonissalaitoksen viime vuosina järjestämissä hankkeissa liikuntaa hyödynnettiin kotouttamistoiminnoissa ja näissäkin hankkeissa huomattiin, kuinka jalkapallo oli erityisen suosittua niin maahanmuuttajataustaisten nuorten kuin uusien turvapaikanhakijoiden keskuudessa (Tattari 2016: 17–19).

Geidne, Fredriksson, Dalal & Eriksson (2015) ovat tutkineet nuorisotiloja monikulttuurisissa lähiöissä, joissa esiintyy sosiaalista huono-osaisuutta, selvittäen ketkä osallistuvat näiden nuorisotilojen toimintaan. Heidän tutkimuksen mukaan menetelmät, joilla nuoria ”rekrytoidaan” mukaan nuorisotilan toimintoihin vaikuttaa merkittävästi nuorten osallistumiseen. Nuorisotyöntekijät käyvät esimerkiksi kouluilla tapaamassa nuoria. Lisäksi nuorisotyöntekijät pääsevät kontaktiin nuorten kanssa jalkautumalla lähiympäristöön. Tällä tavalla nuoret saavat tietoa nuorisotilan olemassaolosta sekä toiminnasta. Nuorisotilan läheisyys on myös tärkeä tekijä, joka edesauttaa osallistumista sosiaalisesti huono-osaisilla alueilla. (mt.: 1171,1173.)

Monessa tutkimuksessa tuodaan esiin tekijöitä, jotka haittaavat tai estävät maahanmuuttajataustaisten nuorten osallistumista erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi taloudelliset resurssit, tiedon puute, ennakkoluulot ja syrjintä, asuinalueen tarjonta, uskontoon liittyvät seikat sekä vanhempien asettamat rajoitukset (esim. Harinen 2005; Niemi 2009; Olliff 2008; Pyykkönen & Saukkonen 2009). Nuorisotutkimusverkoston koordinoimassa laajassa tutkimushankkeessa (Harinen ym. 2009: 16) nuoret itse ovat kuitenkin kumonneet uskontoon ja vanhempiin liittyviä käsityksiä. Kun vapaa-ajan toimintaa suunnitellaan, ei siis pitäisi pysähtyä kulttuurieroihin liittyviin käsityksiin. Haittaavia tekijöitä nuorten mukaan ovat pikemminkin tiedon puutteen sekä syrjintäkokemukset. Tiedon puute onkin merkittävä tekijä etenkin vähän aikaa Suomessa asuneille ja heille tulisi järjestää toimintaa sekä tiedottamista omalla äidinkielellään (Pyykkönen & Saukkonen mt.: 25, 126). Pyykkönen & Saukkonen (mt.: 128; ks. myös Harinen 2005) tuovat lisäksi esiin, kuinka monikulttuurinen nuorisotoiminta perustuu pääosin niin sanottuun normaalipalveluperiaatteeseen. Useat toimijat ovat siinä uskossa, että palvelut ovat kaikille ryhmille saatavilla tasapuolisesti silloin, kun mitään ryhmää ei erikseen huomioida. Tällainen ajattelu- ja toimintatapa kuitenkin johtaa helposti siihen, että ei osata huomioida eri taustoista tulevien nuorten erilaisia mahdollisuuksia osallistua toimintaan.

Kohdennettua toimintaa siis tarvitaan, kun suunnitellaan maahanmuuttajataustaisten nuorten vapaa-ajan toimintoja.

2.3 Kotoutuminen

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) määrittelee kotoutumisen vuorovaikutteiseksi kehitykseksi maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä. Tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle tietoa ja taitoja, joita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvitaan. Samalla tuetaan maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämistä. Usein puhutaankin kaksisuuntaisesta kotoutumisesta, sillä kyse ei ole vain maahanmuuttajan sopeutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuton johdosta myös suomalainen yhteiskunta joutuu muuttamaan toimintatapojaan, jotta ne vastaavat muuttuvan tilanteen tarpeita (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013: 6). Kotoutuminen on monipolvinen prosessi ja maahanmuuttajan hyvinvointiin vaikuttaa keskeisesti se, miten hyvin hän löytää tasa-painon “vanhan ja uuden” kulttuurin välillä (Schubert 2013: 64). Kulttuurien välisestä muutosprosessista käytetään termiä *akkulturaatio*. Se tarkoittaa ilmiötä, joka tapahtuu, kun eri kulttuureista tulevat yksilöt ovat kontaktissa toisiinsa ja toistuvan kontaktin johdosta toisessa tai molemmissa ryhmissä tapahtuu muutoksia (Redfield, Linton, & Herskovits 1936: 149). Kanadalainen psykologi John Berry (1980) on kehittänyt akkulturaatiostrategiat, jotka kuvaavat akkulturaatioprosessia. Strategiat ovat: *integraatio*, *assimilaatio*, *separaatio* ja *marginalisaatio*.

Taulukko 1. Akkulturaatiostrategiat (Berry 1980)

	Toive oman kulttuurin säilyttämisestä		
Kontaktin tarve yhteiskunnan valtaväestöön		KYLLÄ	EI
	KYLLÄ	Integraatio	Assimilaatio
	EI	Separaatio	Marginalisaatio

Assimilaatio tarkoittaa sitä, että ihminen ei halua ylläpitää omaa kulttuuri-identiteettiään, vaan hakeutuu vuorovaikutukseen valtaväestön kanssa. *Separaatio* taas tarkoittaa sitä, että yksilö haluaa pitää kiinni omasta kulttuuri-identiteetistään ja välttää kontaktia valta-

väestön kanssa. Kun yksilöllä on kiinnostusta ylläpitää omaa kulttuuri-identiteettiä ja samalla kiinnittyä valtaväestöön, kyse on *integraatiosta*. *Marginalisaatiossa* ihminen ei halua ylläpitää omaa kulttuuri-identiteettiä eikä halua olla tekemisissä valtaväestön kanssa. Kaikista strategioista integraatiolla on todettu olevan positiivisin vaikutus sopeutumiseen ja marginalisaatiolla negatiivisin. (Berry 1997: 9, 24.) Marginalisaatio merkitseeekin syrjäytymistä. Siitä seuraa pahoinvointia identiteetin kadottamisen ja vetäytymisen johdosta. Tämä ei tarkoita kuitenkaan sitä, että ihmisellä ei olisi ollenkaan kulttuuria, vaan se voi olla pirstaloitunut. (Schubert 2013: 66.) Henkilökohtaiset sekä rakenteelliset rasmin kokemukset ovat varmasti yksi vaikuttavat tekijä, joka johtaa yksilön separaatioon tai marginalisaatioon. Onnistunut integraatio edellyttääkin avointa ja monikulttuurisuuden positiivisesti suhtautuvaa yhteiskuntaa (Berry 1997: 10).

Yksi keskeinen tapa mitata kotoutumisen onnistumista on työllistyminen (Tuomi-Mark & Salapuro 2014: 8). Pitkän aikavälin onnistuneen kotoutumisen mittarina voidaan pitää maahanmuuttajien lasten menestystä. Voidaan olettaa, että yhteiskunnallista menestystä tarkasteltaessa, maahanmuuttajien lapset ja sitä seuraavat sukupolvet ovat samalla viivalla valtaväestön kanssa, koska pääsääntöisesti he ovat saaneet saman koulutuksen ja edellytykset. (Martikainen & Haikkola 2010: 9). Euroopan unionin tilastokeskuksen Eurostatin (2016) vuoden 2014 koulutus- sekä työllisyystilastojen mukaan toisen sukupolven maahanmuuttajat ovatkin varsin hyvin integroituneet työmarkkinoille. Tilastoja täytyy kuitenkin tarkastella kriittisesti. Vaikka luvut näyttävät toisen sukupolven maahanmuuttajien näkökulmasta positiivisilta, koulutus- ja työllisyysprosentit vaihtelevat maasta riippuen. Lisäksi koulutuksen ja työllisyyden ulkopuolelle jää silti paljon ihmisiä. Eri tutkimukset myös osoittavat, että maahanmuuttajataustaiset nuoret ovat valtaväestöä useammin koulutuksen- ja työelämän ulkopuolella (esim. Behtoui 2015: 127; Nieminen ym. 2015: 61) On myös muistettava, että rakenteellista rasismia esiintyy mm. työmarkkinoilla (Paakkinen 2016: 41–45).

Maahanmuuttajien kotoutuminen Helsingissä – Työllisyys, tulot ja asuminen -tutkimuskatsauksessa todetaan, että toisen polven maahanmuuttajia on Suomessa vielä melko vähän ja enemmistö heistä on kouluikäisiä (Saukkonen 2016: 41). Voidaan siis todeta, että toisen polven maahanmuuttajiin kohdistuva tuki – liittyen oman polkunsä löytämiseen yhteiskunnassa – on nyt erittäin ajankohtainen ja siihen tulee kohdistaa resursseja. Tuki on erittäin aiheellinen myös maahanmuuttajataustaisten poikien näkökulmasta, sillä suurin osa järjestöissä tehtävästä maahanmuuttajatyöstä kohdistuu tyttöihin ja naisiin (Kianto 2010: 205).

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on selvittää, mikä on vapaa-ajan toiminnan merkitys (harrastusryhmät, osallistuminen nuorisotilojen toimintaan, omaehtoinen liikunta tms.) suhteessa maahanmuuttajataustaisten poikien kotoutumiseen ja opintoihin sitoutumiseen. Tavoitteena on löytää aiheesta mahdollisimman tuoretta tutkimustietoa, jota opinnäytetyön toimeksiantaja The Trust Game -hanke tulee hyödyntämään projektissaan. The Trust Game -hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä maahanmuuttajataustaisten poikien ylisukupolvista syrjäytymistä. Tarkoituksena on löytää keinoja, joilla koulu-, harrastus-, ja virtuaaliset ympäristöt voivat vahvistaa maahanmuuttajataustaisten poikien sitoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja tukea heitä oman polkunsä löytämisessä täällä.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymys on: Mikä on vapaa-ajan toiminnan merkitys maahanmuuttajataustaisten poikien kotoutumisen ja opintoihin sitoutumisen tukemisessa?

4 Opinnäytetyön toteutus

Toteutan opinnäytetyöni kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on selvittää, minkälaista tietoa joltakin rajatulta alueelta löytyy. Niela-Vilénin ja Hamarin (2016: 33) määritelmän mukaan kirjallisuuskatsauksen vaiheita on viisi: tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimusongelman määrittäminen, kirjallisuushaku ja aineiston valinta, tutkimuksen arviointi, aineiston analyysi ja synteesi sekä tulosten raportointi. Kirjallisuuskatsaus-tyyppejä on yhteensä kolme: kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. (Kirjallisuuskatsaukset n.d.) Olen valinnut opinnäytetyöni menetelmäksi kuvailevan kirjallisuuskatsauksen. Se on kirjallisuuskatsauksen tyypeistä yleisimmin käytetty ja sitä voi kuvailla yleiskatsaukseksi vailla tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistot ovat laajoja eikä metodiset säännöt rajaa aineiston valintaa. Tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä on kuitenkin mahdollista kuvata laaja-alaisesti ja tarpeen mukaan luokitella ilmiön ominaisuuksia. (Salminen 2011: 6). Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen perustana on tutkimuskysymys ja valitun aineiston perusteella se antaa laadullisen, kuvailevan vastauksen (Kangasniemi ym. 2013: 291).

4.1 Aineiston keruu

Aineiston keruuta varten määritellään sisäänotto- ja poissulkukriteerit, sillä ne auttavat relevantin aineiston tunnistamisessa (Niela-Vilén & Hamari 2016: 26). Taulukko 2. esittelee tämän kirjallisuuskatsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Yleensä aineiston maksullisuutta ei voida pitää poissulkukriteerinä, sillä se vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Kandidason töissä tästä voidaan kuitenkin joustaa. (mt.) Huomasinkin haasteen liittyen aineiston maksullisuuteen tai koko tekstin saatavuuteen tiedonhakuja tehdessäni. Se harmitti etenkin, kun vastaan tuli erittäin relevanttia aineistoa, jota en maksullisuuden takia pystynyt hyödyntämään.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

SISÄÄNOTTOKRITEERIT	POISSULKUKRITEERIT
Julkaisuikä 2008-2018	Ennen vuotta 2008 julkaistut aineistot
Suomen- ja englanninkieliset aineistot	Muun kieliset aineistot
Ilmaiset, verkossa tai Helsingissä saatavilla olevat aineistot	Maksulliset aineistot ja aineistot, joista ei saatavilla koko tekstiä.
Luotettavat tieteelliset artikkelit, väitöskirjat, tutkimukset.	Pro Gradu, opinnäytetyö

Tiedonhakuja varten hahmottelin tutkimuskysymyksen perusteella sopivia hakusanoja. Lisäksi kirjaston informaatikko auttoi minua kertomalla, miten erilaisia synonyymejä käyttämällä hakutuloksia voi parantaa. Nopeasti totesin, että minun oli laajennettava hakua koskemaan myös maahanmuuttajataustaisia nuoria sekä yleisesti maahanmuuttajia, koska tutkimusaineistoa ei löytynyt riittävästi liittyen maahanmuuttajataustaisiin poikiin ja vapaa-aikaan. Lopulta hakusanoiksi valikoitui seuraavat sanat: *maahanmuuttaja, turvapaikanhakija, pakolaiset* sekä *pojat, nuoret* sekä *vapaa-aika, harrastus, liikunta*. Englanniksi käytin hakusanoja: *Immigrant, refugee, asylum seeker, ethnic group* sekä *boys, adolescents, youth, teen*, sekä *recreation, leisure, sport, hobby, physical activity*. Koska relevanttia aineistoa oli edelleen vaikea löytää tarpeeksi, lisäsin lopuksi vielä hakusanoiksi *kotoutuminen* sekä englanniksi *integration, "social inclusion", "social exclusion", marginalisation*. Keräsin aineiston erilaisilla sanayhdistelmillä Cinahl-, Finna-, Academic

search Elite- ja Melinda-tietokannoista (ks. Liite 1. Tiedonhaku). Yksi tutkimusartikkeli löytyi myös manuaalisen haun kautta. Tiedonhaun päätteeksi aineistoksi valikoitui 10 tutkimusartikkelia.

4.2 Aineiston analyysi

Valitsin opinnäytetyöni analyysimenetelmäksi teemoittelun. Teemoittelussa korostuu teeman sisältö ja useimmiten se toteutetaan aineistolähtöisesti etsimällä tutkimusaineistosta yhdistäviä (tai erottavia) teemoja. Aineistolähtöisessä analyysissä tavoitteena on luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävänasettelun pohjalta. Analyysiyksiköiden ei siis tule olla etukäteen sovittuja. Tutkijan täytyy aineistolähtöistä analyysiä tehdessään muistaa pysytellä aineistossa, olla systemaattinen ja sulkea pois ennakkokäsitykset ja teoriat. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 93, 95; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemoittelussa oleellista ei ole se, kuinka monta kertaa tietty teema nousee aineistossa esiin, vaan kyse on laadullisen aineiston ryhmittelystä erilaisiin aihepiireihin. Tämä mahdollistaa tiettyjen aineistossa esiintyvien teemojen vertailun. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 93; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Laadin erillisen taulukon analyysiä varten ja siirsin kiinnostavat asiat siihen. Pidin paperille kirjoitettua tutkimuskysymystä kokoajan lähetyvilläni. Näin kykenin aineistoa lukiessani olemaan rönsyilemättä muihin aiheisiin tai ilmiöihin. Lopuksi ryhmittelin keskeisiä teemoja värikoodien avulla. Aineistosta muodostui seuraavat teemat: sosiaalisen pääoman karttuminen, kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppiminen, onnistumisen kokemukset ja itsetunnon kohoaminen, rasmin ehkäisy, ahdistuksen tai stressin lievittäminen, fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen, tuen saaminen muuhun kuin vapaa-aikaan liittyvissä asioissa sekä järjestetyn toiminnan olemassaolo ja osallisuuden edistäminen.

4.3 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkijan eettiset ratkaisut vaikuttavat suoraan tutkimuksen uskottavuuteen, joten tutkijoiden tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Siihen uskottavuus perustuu. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu mm. seuraavat asiat: rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus, eettisesti kestävä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmät, muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen ja asianmukainen viittaaminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 132–133.) Huo-

mioin hyvät tieteelliset käytännöt opinnäytetyöni prosessin kaikissa vaiheissa. Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä on kirjallisuuskatsaus ja huolehdin siitä, että aineistoksi valikoitui vain luotettavia tieteellisiä artikkeleita. Analyysivaiheessa luin aineistoa useampaan otteeseen ja keskityin siihen, että lukiessani tutkimuskysymys oli kirkkaana mielessäni. Käytin myös alkuperäisiä lähteitä ja pyrin aina erityiseen huolellisuuteen, kun lainasin muiden tutkijoiden tuottamaa tietoa.

Tutkimusaiheen valinta on myös eettinen kysymys. On pohdittava sitä, miksi tutkimukseen ryhdytään ja kenen ehdoilla aihe valitaan. (Tuomi & Sarajärvi mt.: 129.) Tutkimusaiheen sain tämän opinnäytetyöni toimeksiantajalta, eli The Trust Game -hankkeelta. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli siis tuottaa tarvittavaa tietoa The Trust Game -hankkeelle. Yhteistyö hankkeen koordinaattorien kanssa sujui hyvin koko opinnäytetyöni prosessin aikana ja sain heiltä tukea haasteita kohdatessani. Esimerkiksi tiedonkeruussa relevantin aineiston löytyminen oli vaikeaa erittäin rajatun näkökulman johdosta ja hankkekoordinaattorilta sain vahvistuksen, että voin laajentaa hakusanoja.

Opinnäytetyöni luotettavuutta lisää se, että olen tuonut esiin opinnäytetyöni prosessin aiheen valinnasta alkaen. Olen kiinnittänyt huomiota siihen, että aineistoa analysoidessani, tieto ei ole muokkautunut tai muuttunut. Huolellinen viittaus antaa lukijalle myös mahdollisuuden tarkistaa esittämäni tiedon paikkansapitävyyden. Luotettavuuteen vaikuttaa oleellisesti se, että tiedonhaussa en ole voinut hyödyntää kaikkia tutkimuksia maksullisuudesta johtuen. Tämä on asia, joka kandidaton töissä on sallittua ja se on tärkeä tuoda esiin lukijalle. Lisäksi opinnäytetyöni luotettavuuteen vaikuttaa se, että en ole aikaisemmin kirjallisuuskatsausta tehnyt. Lisäksi olen toteuttanut työni käytännössä ilman ohjaajaa. Koko opinnäytetyöni prosessin aikana olen kuitenkin lukenut paljon ohjeita, tutkimusmenetelmäkirjallisuutta ja muita kirjallisuuskatsauksia varmistuakseni siitä, että toteutan työni oikein ja luotettavasti.

5 Tulokset

Tämän kirjallisuuskatsauksen tulosten mukaan seuraavat asiat vapaa-ajan toiminnoissa ovat merkityksellisiä liittyen maahanmuuttajataustaisten nuorten kotoutumiseen: sosiaalisen pääoman karttuminen, kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppiminen, onnistumisen kokemukset ja itsetunnon kohoaminen, rasismin ehkäisy, ahdistuksen tai stressin lievittäminen, fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen, tuen saaminen muuhun

kuin vapaa-aikaan liittyvissä asioissa sekä järjestetyn toiminnan olemassaolo ja osallisuuden edistäminen. Lisäksi tutkittujen artikkeleiden perusteella vertaissuhteilla on merkittävä vaikutus koulussa pärjäämiseen sekä opintoihin sitoutumiseen. Tutkituista artikkeleista kahdessa kohderyhmänä oli maahanmuuttajataustaiset pojat tai nuoret miehet. Näissä molemmissa esiin nousi ystävyysuhteiden merkitys nuorten tekemisille. Seuraavaksi käyn tarkemmin läpi aineistoista esiin nousseita teemoja.

Sosiaalinen pääoma

Ystävien saaminen nousi esiin merkityksellisenä tekijänä useassa tutkimusartikkelissa. Nämä artikkelit käsittelivät pääosin liikuntaa kotoutumisen näkökulmasta tai monikulttuurista liikuntaa ja urheilua Suomessa. Kohderyhmänä oli ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajat tai maahanmuuttajanuoret. Esimerkiksi urheilu- ja liikuntaharrastuksen kautta on mahdollista laajentaa sosiaalisia verkostoja ja sitä kautta saavuttaa uusia resursseja yhteiskunnassa. Mitä laajempi sosiaalinen verkosto maahanmuuttajalla on, sitä paremmin hän kiinnittyy yhteiskuntaan. Lisäksi vapaa-ajan harrastuksissa muodostetut ystävyysuhteet vähentävät negatiivisia tunteita liittyen yksinäisyyteen ja eristäytymiseen. (Junhyoung – Wonseok – Sooyeon & Himanshu 2012; Kim 2009: 107; Olliff 2008: 54; Zacheus ym. 2012: 296.)

Kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppiminen

Tutkittujen artikkeleiden mukaan kielen ja yhteiskunnan toimintatapojen oppiminen on tärkeä tekijä etenkin vasta maahan muuttaneille (Leinonen 2013: 41; Maijala & Fagerlund 2012: 61; Olliff 2008; Zacheus ym. 2012). Toisen sukupolven nuoret ovat syntyneet ja kasvaneet Suomessa, joten heillä kielitaito on tietysti hallussa. Yhtä lukuunottamatta kaikki artikkelit, jossa kielen oppiminen tuotiin esiin, käsittelivät monikulttuurista liikuntaa tai liikuntaa kotoutumisen edistäjänä. Säännöllisellä liikuntaharrastuksella maahanmuuttajat saattavat oppia suomen kieltä kuin huomaamatta. Samalla he oppivat suomalaisen kulttuuriin liittyvää merkitysmaailmaa, esimerkiksi tarkkojen aikataulujen noudattamista ja julkisilla liikennevälineillä kulkemista. (Maijala & Fagerlund mt.; Zacheuksen ym. mt.: 225.)

Onnistumisen kokemukset ja itsetunnon kohoaminen

Monessa tutkimusartikkelissa todettiin, että liikuntaharrastukset voivat antaa onnistumisen kokemuksia sekä kohottaa itsetuntoa (Huhta 2013; Maijala & Fagerlund 2012; Olliff 2009). Se, että saadaan maahanmuuttajat osallistumaan liikuntaan ei itsessään riitä. Liikuntatoiminnan pitäisi kasvattaa henkilökohtaisia valmiuksia, kuten sosiaalisia taitoja ja

itseluottamusta, sillä näiden kautta liikunnan potentiaali kotoutumisen edistäjänä mahdollistuu (Maijalan & Fagerlund mt.: 74).

Rasismien ehkäisy

Suvaitsevaisuuden edistäminen ja rasismien ehkäisy on tärkeä tekijä vapaa-ajan toiminnissa. Kaikki artikkelit, joissa rasismien ehkäisy tuotiin esiin, käsittelivät liikuntaa tai urheilua (Kim 2009; Niemi 2009; Olliff 2008; Zacheus ym. 2012). Kohderyhmänä oli yleisesti ottaen maahanmuuttajat sekä maahanmuuttajataustaiset nuoret. Yhdessä tutkimusartikkelissa nuoret somalimiehet kertovat, kuinka he uskovat liikuntaharrastusten vähentävän rasismia. Jatkuva kanssakäyminen yhteisten kiinnostustenkohteiden parissa voi olla rasismia vähentävä tekijä, mutta pelkkä kanssakäyminen ei riitä. (Niemi mt.: 111.) Urheilussa ennakkoluulojen purkaminen mahdollistuu yhdessä toimimisen ja lähentymisen kautta, mutta ohjaajalla tai opettajalla on tärkeä rooli tämän toteutumisessa. Ohjaajan tai opettajan täytyy olla tilanteissa läsnä, jotta kykenee havaitsemaan mahdolliset rasistiset tilanteet. Tämän lisäksi ohjaajalla tai opettajalla täytyy olla kykyä puuttua rasismiin. Puhuttaessa liikunnasta ja rasismien vastaisesta työstä onkin muistettava, että urheilu voi myös aiheuttaa syrjintää. Yhteistoiminta urheilussa tarkoittaa sitä, että voit toimia yhteisissä tai jättää syöttämättä. Jos esimerkiksi maahanmuuttajataustainen nuori osallistuu sellaiseen liikuntaharrastukseen, jota hän ei jo ennestään osaa, häntä voidaan syrjiä osaamattomuuden vuoksi. On siis helpompi päästä sisään liikuntaharrastukseen, jos on hyvä lajissaan. (Kim mt.: 65, 164.) Urheiluun liittyvä kilpailullisuus on myös tekijä, joka voi aiheuttaa kielteisiä seurauksia kotoutumisen kannalta. Etenkin, jos eri maiden kansalaiset kilpailevat liikaa toisiaan vastaan. (Zacheus ym. mt.: 99).

Ahdistuksen tai stressin lievittäminen

Vapaa-ajan toiminnot ja etenkin liikuntaharrastukset ovat hyödyllisiä myös niiden terapeuttisten vaikutusten vuoksi (Junhyoung ym. 2012; Kim 2009: 172; Olliff 2008: 55; Zacheus ym. 2012: 99). Urheilun ja liikunnan myötä saatu elämänsisältö ja tuki ovat todella tärkeitä nuorille, jotka painivat monikulttuurisuuden, pakolaisuuden tai vain nuoruuteen liittyvien haasteiden kanssa (Kim mt.). Liikunnalla on tärkeä rooli maahanmuuttoon liittyvän ahdistuksen lievittäjänä ja liikunta voi monelle olla ”henkistä terapiaa”, jolla ajatukset saa muualle (Zacheuksen ym. mt.: 91).

Fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen

Terveys ja hyvinvointi sekä kunnon kohottaminen ovat tärkeimpiä asioita liikunnassa kaikille maahanmuuttajille riippumatta sukupuolesta, iästä, syntymämaasta, Suomeen

muuttoikästä, Suomessa asumisajasta tai Suomeen muuton syystä (Zacheus ym. 2012: 205). Myös Olliffin (2008: 54) artikkelissa todetaan, että maahanmuuttajataustaisten nuorten mielestä terveys tai kunnon kohotus ovat tärkeitä syitä liikunnan harrastamiselle. Zacheuksen ja kollegoiden (mt.: 90, 99) tutkimuksessa on lisäksi haastateltu maahanmuuttajien parissa työskenteleviä asiantuntijoita ja suurin osa heistä näki liikunnalla ja urheilulla olevan vähintään jonkinlainen merkitys kotoutumiseen liittyen. Yksi tyypillisiä perusteluja oli ”liikunnan yleinen hyödyllisyys ihmiselle ja hänen hyvinvoinnilleen”.

Tuen saaminen muuhun kuin vapaa-aikaan liittyvissä asioissa

Kotoutumisen suhteen urheilu ja vapaa-ajan toiminta on hyödyllistä myös siitä syystä, että mukava harrastustoiminta voi tarjota paikan, jossa saada tukea tai apua muihin kuin urheiluun liittyviin asioihin (Olliff 2008: 55). Uskon, että etenkin vasta maahan muuttaneiden nuorten kotoutumista helpottaa se, että heidän elämässään on useita luotettavia aikuisia, joilta saada apua ja tukea.

Järjestetyn toiminnan olemassaolo

Nuorten somalimiesten mukaan somalialaisten nuorten kotoutumisen kannalta oleellista on se, että ylipäänsä on olemassa jotain järjestettyä toimintaa. Jos tarjolla ei ole mitään järjestettyä toimintaa, ajautuu herkemmin huonoon seuraan ja esimerkiksi rikolliselle tielle. (Niemi 2009: 108–109.) Nuoret siis tarvitsevat vapaa-ajanviettopaikkoja ja järjestettyä toimintaa. Parhaimmillaan ne voivat ehkäistä syrjäytymistä ja edistää yhteiskuntaan kiinnittymistä. Liikunta tai vapaa-ajan toiminta voi myös toimia eräänlaisena ”toisaalle ohjaamisen strategiana” (Olliff 2008: 55; Leinonen 2013: 41). Etsiessään omaa paikkaansa kohdemaassaan turvapaikanhakija- tai maahanmuuttajataustaiset nuoret voivat tuntea olonsa irralliseksi suhteessa heidän perheeseen, yhteisöön ja vertaisiin. Tämä voi joskus johtaa riskialttiiseen käytökseen. Osallistumalla ”toisaalle ohjaavaan toimintaan” kuten urheiluun tai muuhun vapaa-ajan toimintaan, nuoret voivat välttää riskialtista käyttäytymistä ja kokea yhteisöön kuulumisen tunnetta. (Olliff mt.)

Osallisuuden edistäminen

Lähestulkoon kaikissa tutkituissa artikkeleissa osallisuus tulee esiin tavalla tai toisella. Monet tekijät, kuten sosiaalisen pääoman karttuminen, kielen oppiminen ja rasismin vastainen työ edistävät osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Osallisuuteen vaikuttaa myös järjestetyn toiminnan olemassaolo. Osallisuuden edistämisen kannalta oleellista on kuitenkin se, että jokaisella on mahdollisuus osallistua vapaa-ajan toimin-

taan eikä esimerkiksi syrjäntäkokemukset, tiedon puute tai taloudelliset resurssit ole esteenä (ks. Niemi 2009: 111; Olliff 2008: 58; ks. myös Harinen ym. 2009: 15). Osallisuutta voi lisätä myös vapaa-ajantoiminnan tai urheilun myötä kasvanut rohkeus. Mikäli maahanmuuttaja uskaltaa osallistua harrastustoimintaan yhdessä kantaväestön kanssa tai oman etnisen ryhmän kanssa, se voi antaa luottamusta ja rohkeutta niin muuhun harrastustoimintaan kuin liikunnan ulkopuoliseen elämään. Näin ollen liikunta voi nopeuttaa kotoutumisprosessia (Olliff 2008: 55; Zacheus ym. 2012: 295.)

Vertaissuhteiden merkitys

Kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimusartikkeleista kolme käsitteli vertaissuhteiden merkitystä vapaa-ajan toiminnoissa (Haayen 2016; Leinonen 2013; Niemi 2009). Näistä kahdessa kohderyhmänä oli maahanmuuttajataustaiset pojat tai nuoret miehet. Haayenin (mt.) tutkimuksessa nuoret pojat kertovat kuinka vuorovaikutus kavereiden kanssa konkreettisesti vaikuttaa valintoihin ja ratkaisuihin, joita he tekevät. Ystävät vahvistavat nuorten käsitystä itsestään ja siinä prosessissa vaikuttavat siihen, miten nuorten tulevaisuuden tavoitteet ja pyrkimykset muovautuvat, miten he ajattelevat oikeasta ja väärästä sekä osallistumisesta kansalaisina kouluun, lähiöön ja yhteiskuntaan. Yksi tutkimukseen osallistunut poika kertoi olevansa osa jalkapalloa pelaavaa kaveriporukkaa, joka on tehnyt sopimuksen ”selviytymisestä”. Pojat tapaavat säännöllisesti, keskustelevat heidän kohtaamistaan paineista ja muistuttavat toisiaan pysymään oikealla tiellä. Näin he tarjoavat toisilleen sekä positiivista vertaistukea että sosiaalista vahvistamista: on mahdollista pysytellä erossa juhlimisesta, päihteiden käyttämisestä sekä jengitoiminnasta ja siitä huolimatta saavuttaa uskottavan sosiaalisen roolin naapurustossa. (Haayen 2016: 76, 81.) Vertaissuhteet vaikuttavat siis nuorten tekemisiin, koulussa pärjäämiseen ja viihtymiseen. Ystävien tuella voi olla merkittävä vaikutus sopeutumiseen sekä hyvinvointiin ja ystävät vaikuttavat myös siihen, mitä vapaa-ajalla tehdään (Leinonen 2013: 38, 40; Niemi 2009: 109).

6 Johtopäätökset

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli tarkastella mikä on vapaa-ajan toimintojen merkitys kotoutumisessa ja opintoihin sitoutumisessa. Kohderyhmänä oli maahanmuuttajataustaiset pojat, mutta riittävän aineiston puutteen vuoksi laajensin hakua maahanmuuttajataustaisiin nuoriin ja yleisesti maahanmuuttajiin. Seuraavaksi käyn läpi johtopäätökset kotoutumisen, opintoihin sitoutumisen ja maahanmuuttajataustaisten poikien näkökulmasta.

6.1 Vapaa-aika ja kotoutuminen

Kaikissa tutkituissa tutkimusartikkeleissa vapaa-ajan toiminnot nähtiin positiivisena ja hyödyllisenä kotoutumisen kannalta. Suurin osa artikkeleista käsitteli liikuntaa sekä urheilua ja niissä nähtiin monenlaisia kotoutumista edistäviä tekijöitä. Ainoastaan Zacheuksen ym. (2012: 297) tutkimuksessa nuoret aikuiset ja 17–29 vuotiaat eivät nähneet liikuntaa kovin hyödyllisenä kotoutumisprosessissa. Tämä selittyy sillä, että nuorille maahanmuuttajille kotoutuminen ja Suomeen sopeutuminen on ollut vaikeampaa. Maahanmuuttajanuoret joutuvat esimerkiksi koulunkäynnin ja työnteon muodossa nopeammin tekemisiin valtaväestön kanssa, jolloin heidän kotoutumisprosessi on suoraviivaisempi ja totaalisempi. Nuoruus ikävaiheena on muutenkin tuskallista aikaa, jolloin identiteettiä rakennetaan. Uuteen maahan muutto ei välttämättä ole tuolloin helpoimmasta päästä. Zacheuksen ym. (mt.) tutkimus osoittaa, että on erittäin tärkeää tukea nuorten kotoutumista. Vaikka Zacheuksen ym. (mt.) tutkimuksessa nuoret olivat vanhempia maahanmuuttajia pessimistisempiä liikunnan hyötyjen suhteen, muut nuoria käsittelevät tutkimusartikkelit korostivat vapaa-ajan ja liikunnan merkityksiä kotoutumisessa (esim. Huhta 2013; Kim 2009; Maijala & Fagerlund 2012; Olliff 2008).

Tulosten perusteella voidaan todeta, että monet tekijät vapaa-ajan toiminnoissa voivat edistää kotoutumista. Onnistunut kotoutuminen edellyttää sitä, että maahanmuuttajataustainen henkilö kokee olevansa täysivaltainen jäsen yhteiskunnassa (Maahanmuuttajien osallisuus ja kotoutuminen n.d.). Monet asiat vapaa-ajan toiminnoissa parhaillaan edistävät osallisuuden tunnetta, kuten ystävien saaminen, kielen ja kulttuurin oppiminen ja rasmin ehkäisy. Etenkin liikunta ja urheilu esiintyy artikkeleissa tärkeänä rasmin vastaisen työn edistäjänä (Kim 2009; Niemi 2009; Olliff 2008; Zacheus ym. 2012). Rasmin ehkäisy on merkittävä kotoutumista edistävä tekijä, sillä onnistunut integraatio edellyttää avointa ja monikulttuurisuuteen positiivisesti suhtautuvaa yhteiskuntaa (Berry 1997: 10). Liikunnassa ja urheilussa huomiota täytyy kuitenkin kiinnittää ohjaajien ammattitaitoon ja kykyyn puuttua rasmiin. Vaikka rasmin vastainen työ on liikunnassa ainakin potentiaalisesti läsnä, on muistettava, että tutkimusten mukaan liikunnassa ja urheilussa myös esiintyy rasismia ja syrjintää (Kim 2009: 165; Aaltonen – Joronen & Villa 2009, 135–136).

Kotouttamisessa kyse on toimenpiteistä, jotka edistävät kotoutumista hyvinvoinnin, terveyden, koulutuksen ja työllisyyden keinoin (Maahanmuuttajien osallisuus ja kotoutumi-

nen n.d.). Toisin sanoen ehkäistään syrjäytymistä. Nuorten kannalta vapaa-ajan toiminnolla on tärkeä rooli syrjäytymisen ehkäisyssä, sillä nuoruudessa vapaa-aika on hyvin tärkeä elämänalue. Nuoret haluavat viettää vapaa-aikaansa kavereiden kanssa ja vertaiset vaikuttavat mm. sosiaalisiin arvoihin, käytäntöihin ja asenteisiin, joilla on vaikutusta motivaatioon, orientaatioon sekä työhön ja opintoihin suhtautumiseen (Huhta & Salasuo 2014: 199–200 sekä Harinen ym. 2009: 11).

6.2 Vapaa-aika ja opintoihin sitoutuminen

Vertaissuhteet on tutkittujen artikkeleiden perusteella merkittävä tekijä, kun tarkastellaan opintoihin sitoutumista (Haayen 2016: 81; Leinonen 2013: 38). Koska vertaissuhteet vaikuttavat vahvasti nuorten tekemiseen, on kiinnitettävä huomiota tekijöihin, jotka edistävät nuorten osallistumista vapaa-ajan toimintoihin. Esimerkiksi tiedottamalla toiminnoista kouluissa ja jalkautumalla naapurustoihin (ks. Geidne ym. 2015: 1173). Kun kyse on vasta maahan muuttaneista nuorista, on varmasti helpompaa saada heitä osallistumaan toimintaan, sillä kaverisuhteita ei välttämättä ole ehtinyt kunnolla muodostua, ja vapaa-ajan toiminnan kautta pääsee nimenomaan tutustumaan muihin ja saamaan ystäviä. Toisen sukupolven maahanmuuttajataustaisilla nuorilla tilanne on toinen. Yksin on vaikea lähteä toimintaan mukaan, ellei siihen saa tukea ystävilä. Toisaalta, jos yksi osallistuu, muut voivat tulla perässä (Niemi 2009: 109).

Ystävien asenteella koulua ja tulevaisuuden tavoitteita kohtaan on siis merkittävä vaikutus nuoriin. Ei pidä kuitenkaan unohtaa nuoren omaa toimijuutta, sillä on myös osoitettu, että nuoret valitsevat herkästi kaltaisiaan ystäviä. Sen lisäksi, että kaverit ja vanhemmat antavat nuorelle ohjeita, malleja ja toimintatapoja, nuori itse vaikuttaa kehitykseensä myös omalla toiminnallaan ja ominaisuuksillaan. (Nurmi ym. 2014: 148.)

Tämän kirjallisuuskatsauksen kenties tärkein johtopäätös on se, että sosiaalinen ulottuvuus on olennainen tekijä niin kotoutumisen kuin opintoihin sitoutumisen kannalta. Yksin lenkkeileminen, piirtäminen tai musiikin soittaminen voi antaa iloa ja onnellisuuden tunnetta (Junhyoung ym. 2012), mutta se ei samalla tavalla edistä osallisuutta tai vaikuta kouluun liittyviin asenteisiin kuin toiminta yhdessä muiden kanssa.

6.3 Maahanmuuttajataustaiset pojat, kotoutuminen ja opintoihin sitoutuminen

Kahdessa artikkelissa esiintyi selkeästi pojat tai nuoret miehet kohderyhmänä. Näissä molemmissa ilmeni vertaissuhteiden merkitys kotoutumiseen ja opintoihin sitoutumiseen (Haayen 2016: 81; Niemi 2009: 109). Koska tutkittuja artikkeleita oli vain kaksi en niiden pohjalta voi tehdä suoraa johtopäätöstä siitä, että erityisesti pojille vertaissuhteet olisi merkittävä tekijä kouluun kiinnittymisessä, sillä ystävät ovat tärkeitä kaikille nuorille.

Vapaa-ajan toimintoja suunnitellessa on hyvä muistaa, että kohdennettua toimintaa tarvitaan. Kohdennetut vapaa-ajan ohjelmat ovat muun vapaa-ajan toiminnan ohessa merkittäviä toimintamalleja, jotka parhaillaan kasvattavat henkilökohtaisia valmiuksia, kuten itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja. Se taas edistää kotoutumista. Poikien (tai tyttöjen) ryhmät voivat tarjota nuorille tilan, jossa kehittää elämäntaitoja, tutkailla omia vahvuuksia ja henkilökohtaista kehitystä. Tämän tyyppiset vapaa-ajan toiminnat vaativat kuitenkin ammattitaitoisia ohjaajia, jotka ovat saavuttaneet nuorten osallistujien luottamuksen. (Olliff 2008: 55.) Suomessa esimerkiksi pojille kohdennettua vapaa-ajantoimintaa järjestää Helsingissä Loisto Settlementti ry (Poikien Talo) sekä Tampereella Settlementtinuorten Hämeen piiri ry (Kölvi-toiminta). Kianto (2009: 205, 210) peräänkuuluttaa artikkelissaan tukea maahanmuuttajapojille, sillä suurin osa järjestölähtöisestä maahanmuuttajatyöstä kohdistuu tyttöihin ja naisiin. Tyttöjen lisäksi maahanmuuttajataustaiset pojat tarvitsevat paikkoja, joissa saada vertaistukea kotoutumisen rinnalla, ymmärrystä kahden kulttuurin välissä kasvamisen haasteista, apua arkiasioissa ja läksyissä sekä tukea oman polkunsa löytämisessä suomalaisessa yhteiskunnassa.

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä olen selvittänyt mikä on vapaa-ajan toimintojen merkitys kotoutumisessa ja opintoihin sitoutumisessa. Kohderyhmänä oli maahanmuuttajataustaiset pojat, mutta riittävän aineiston puutteen vuoksi joudin laajensin hakua maahanmuuttajataustaisiin nuoriin ja yleisesti maahanmuuttajiin. Opinnäytetyöni prosessi on ollut minulle suuri oppimiskokemus, sillä en ole aikaisemmin toteuttanut kirjallisuuskatsausta. Työ vaati minulta paljon enemmän kuin osasin arvata. Siihen vaikutti myös se, että jouduin toteuttamaan työni käytännössä ilman ohjausta.

Prosessin aikana pohdin jatkuvasti opinnäytetyöni luotettavuutta. Haasteellisimmat osuudet olivat tiedon keruu ja aineiston analyysi. Tiedon keruuta helpotti kuitenkin kirjaston informaattikolta saatu apu ja tuki. Muuten olin omillani ja jouduinkin tutkimaan useiden kirjallisuuskatsausten ja tutkimusten tutkimusmenetelmiä sekä lukemaan tutkimusmenetelmäkirjallisuutta selviytyäkseni työstä. Lisää haastetta työhöni aiheutti kirjallisuuskatsaukseni kohderyhmä, sillä maahanmuuttajataustaisista pojista ei löytynyt tarpeeksi luotettavia tieteellisiä artikkeleita. Koska jouduin laajentamaan hakua maahanmuuttajataustaisiin nuoriin ja yleisesti ottaen maahanmuuttajiin, se aiheutti usein hämmennystä kirjoitusprosessissa. Työni edelleen käsittelee maahanmuuttajataustaisia poikia, mutta monessa kohtaa puhun nuorista enkä pojista tai nuorista miehistä. Ne tutkimukset, jotka tähän kirjallisuuskatsaukseen valikoitui, käsitteli suurimmaksi osaksi maahanmuuttajataustaisia nuoria. Pojat kuuluvat kyllä siihen joukkoon, mutta heihin liittyviä erityispiirteitä ei usein tuotu esiin, vaan tutkimukset käsittelivät yleisesti ottaen maahanmuuttajataustaisia nuoria. Ainoa asia, joka lopulta jäi kunnolla selvittämättä tässä kirjallisuuskatsauksessa, on se, onko joitakin erityisiä tekijöitä vapaa-ajan toiminnoissa, jotka vaikuttavat etenkin poikien kotoutumiseen tai kouluun kiinnittymiseen? Tarve lisätutkimukselle on ehdottomasti olemassa.

Etnisyyttä käsittelevässä artikkelissa Timo M. Kauppinen (2014: 176) tuo esiin kuinka maahanmuuttajien sosiaaliseen nousuun yhteiskunnassa vaikuttavat monet seikat, kuten syrjintä sekä kielitaidon, sosiaalisten verkostojen ja työmarkkinoilla vaaditun osaamisen puutteet. Etnisyys yhdistetään monesti sosiaalisiin ilmiöihin ja niitä selitetään kulttuurieroilla, vaikka kyse voi pikemminkin olla resursseihin liittyvistä eroista (mt.). Keräämässäni aineistossa mm. sosiaalisen pääoman karttuminen, kielen oppiminen ja rasismin ehkäisy olivat olennaisia kotoutumista edistäviä tekijöitä vapaa-ajan toiminnoissa. Kotoutumisen edistämisen kannalta vapaa-ajan toiminnan tulisi kuitenkin olla järjestettyä toimintaa, johon liittyy sosiaalinen ulottuvuus, sillä kieltä ei opita eikä sosiaalista pääomaa kartuteta yksin metsässä lenkkeilemällä.

Lähteet

Aaltonen, Milla – Joronen, Mikko & Villa, Susan 2009. Syrjintä Suomessa 2008. Ihmis-oikeusliitto ry. Verkkodokumentti. <https://ihmisoiikeusliitto.fi/wpcontent/uploads/2014/05/Syrjinta_Suomessa_2008_IOL_2009.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Anis, Merja 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulkinnat. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 47/2008. Verkkodokumentti. <<http://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/35938/diss2008Anis.pdf?sequence=1&isAllowed=>>. Luettu: 22.2.2018.

Alitolppa-Niitamo, Anne & Säävälä, Minna 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa: Alitolppa-Niitamo, Anne – Fågel, Stina & Säävälä, Minna 2013. Olemme muuttaneet - ja kotoudumme: maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto 2013. Verkkodokumentti. <https://vaestoliittofin.di-recto.fi/@Bin/36791e0be0275596ca31365fe06ae58e/1519117296/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20%20ja%20kotoudumme_final%202608%20%283%29.pdf>. Luettu: 22.2.2018.

Behtoui, Alireza 2015. Conclusions. Teoksessa Charles Westin (toim.): The integration of descendants of migrants from Turkey in Stockholm. Amsterdam: Amsterdam University Press. 125–132.

Berry, John W. 1980. Acculturation as varieties of adaptation. Teoksessa Padilla, Amado M. (toim.): Acculturation: Theory, Models and Some New Findings. Boulder, CO: Westview. 9–25.

Berry, John W. 1997. Immigration, Acculturation, and Adaptation. Teoksessa Applied Psychology: An International Review, 1997.46 (1). 5–68. Verkkodokumentti. <<http://www.ucd.ie/mcri/resources/Dermot%20Ryan%20Reading.pdf>>. Luettu 22.2.2018.

Early school leaving n.d. Verkkodokumentti. <https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_en>. Luettu 14.4.2018.

Eurostat 2014. Young people – migration and socioeconomic situation. Verkkodokumentti. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Young_people_-_migration_and_socioeconomic_situation>. Luettu 12.4.2018.

Eurostat 2016. Migrant population characteristics – Second generation immigrants in the EU generally well integrated into the labour market... ...and have high educational attainment. Verkkodokumentti. <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7724025/3-28102016-BP-EN.pdf/6e144b14-d5e1-499e-a271-2d70a10ed6fe>>. Luettu: 12.4.2018.

Fangen, Katrine & Frønes, Ivar 2013. Structural barriers and individual agency: A mixed methods approach to school-work transitions among young adult immigrants and descendants. Teoksessa Gudmundsson, Gestur – Beach, Dennis & Vestel, Viggo 2013: Youth and marginalisation – Young people from immigrant families in Scandinavia. England and U.S.A: Tufnell Press. 9–33.

Geidne, S. – Fredriksson, I. – Dalal, K. & Eriksson, C. 2015. Two NGO-Run Youth-Centers in Multicultural, Socially Deprived Suburbs in Sweden – Who Are the Participants? *Health*, 7, 1158-1174. Verkkodokumentti. <<http://dx.doi.org/10.4236/health.2015.79131>>. Luettu 15.4.2018.

Haikkola, Lotta 2014. Epämääräinen puhe syrjäytyvistä maahanmuuttajanuorista ei auta nuoria. Teoksessa Anu Gretschel – Kari Paakkunainen – Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.): Nuorisotakuun arki ja politiikka Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 150, verkkojulkaisuja 76. Verkkodokumentti. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisotakuun_arki_ja_politiikka.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Haayen, Lisa 2016. "My friends make me who I am": The Social Spaces of Friendship among Second-Generation Youth. Teoksessa Nibbs, Faith G. & Brettell, Caroline B. (toim.) 2016: Identity and the Second Generation – How Children of Immigrants Find Their Space. Nashville: Vanderbilt University Press. 65–86.

Harinen, Päivi 2005. Mitähän tekis? Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen -tutkimushankkeen väliraportti. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisusarja. Verkkodokumentti. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/mitahantekis.pdf>>. Luettu 11.4.2018.

Harinen, Päivi – Honkasalo, Veronika – Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena 2009. Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Helsingin kaupungin tietokeskus 2013. Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2013–2030. Verkkodokumentti. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_02_11_Tilastoja_5_Vuori.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Helve, Helena 2009. Nuorten vapaa-aika, luottamus ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa Liikkanen, Mirja (toim.): Suomalainen vapaa-aika – Arjen ilot ja valinnat. Helsinki: Gaudeamus.

Huhta, Helena 2015. "Pitää pään kasassa työttömyysaikana" – Liikunta työttömien nuorten arjessa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimussoura. Verkkojulkaisuja 87. Verkkodokumentti. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/liikunta_tyottomien_nuorten_arjessa.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Huhta, Helena 2013. Monikulttuuriset urheilijat yhteiskunnallisen identiteettityön välikappaleina. Teoksessa Harinen, Päivi & Rannikko, Anni (toim.): Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 65. Verkkodokumentti. <<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/liikuntapamfletti2013.pdf>>. Luettu 13.4.2018.

Huhta, Helena & Salasuo, Mikko 2014. Ainahan voi kerätä käpyjä ja kävellä metsässä! Nuorten liikunnan harrastamisen eriarvoistuminen ja työttömien todellisuus Teoksessa Anu Gretschel – Kari Paakkunainen – Anne-Mari Souto & Leena Suurpää (toim.): Nuorisotakuun arki ja politiikka Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 150, verkkojulkaisuja 76. Verkkodokumentti.

<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisotakuun_arki_ja_poli-tiikka.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Junhyoung Kim – Wonseok, Suh – Sooyeon, Kim & Himanshu, Gopalan 2012. Coping strategies to manage acculturative stress: Meaningful activity participation, social support, and positive emotion among Korean immigrant adolescents in the USA. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 7:1, 18870. Verkkodokumentti. <<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/qhw.v7i0.18870>>. Luettu 15.4.2018.

Kangasniemi, Mari – Utriainen, Kati – Ahonen, Sanna-Mari – Pietilä, Anna-Maija – Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *HOITOTIEDE* 2013, 25 (4), 291–301. Verkkodokumentti. <<http://elektra.helsinki.fi/se/h/0786-5686/25/4/kuvailev.pdf>>. Luettu 23.2.2018.

Kauppinen, Timo M. 2014. Etnisyys. Teoksessa Erola, Jani & Räsänen, Pekka (toim.): *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Tallinna: Gaudeamus Oy. 168–180.

Kianto, Meri 2009. Maahanmuuttajapoikien puolesta. Teoksessa Harinen, Päivi – Honkasalo, Veronika – Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.) 2009: *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 205–210.

Kim, Heli 2009. Miten monikulttuurista liikunta ja urheilu Suomessa on? Monikulttuuristen nuorten puheenvuoro. Teoksessa Harinen, Päivi – Honkasalo, Veronika – Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.) 2009: *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 160–176.

Kirjallisuuskatsaukset n.d. Verkkodokumentti: <<https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/kirjallisuuskatsaukset/>>. Luettu 13.4.2018.

Käsitteet – Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus 5.12.2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/tyokalut/kasitteet>>. Luettu 19.2.2018.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010. Verkkodokumentti. <<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>>. Luettu 19.2.2018.

Leinonen, Elina 2013. Perheen sukupolvisuhteet ja kotoutuminen nuorten näkökulmasta. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkodokumentti. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_11_29_tutkimuksia_3_13_leinonen.pdf>. Luettu 22.2.2018.

Maahanmuuttajat n.d. Väestöliitto. Verkkodokumentti. <http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/>. Luettu 19.2.2018.

Maahanmuuttajien osallisuus ja kotoutuminen n.d. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-osallisuus-ja-kotoutuminen>>. Luettu 12.4.2018.

<<https://thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-osallisuus-ja-kotoutuminen>>. Luettu 14.5.2018.

Maijala, Hanna-Mari & Fagerlund, Emilia 2012. Monikulttuurisen liikunnan hyviä käytäntöjä Suomessa ja Norjassa. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 258. Verkko-dokumentti. <https://storage.googleapis.com/valoproducton/2016/12/monikulttuurisen_liikunnan_hyvia_kaytantoja_suomessa_ja_norjassa.pdf>. Luettu: 14.4.2018.

Martikainen, Tuomas & Haikkola, Lotta (toim.) 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 106.

Merikivi, Jani – Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.) 2016. Media hanskassa – lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Nuorisotutkimusseura. Verkkodokumentti. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf>. Luettu 24.2.2018.

Mulari, Heta & Vilmilä, Fanny 2016. Medioitunutta vapaa-aikaa – Näkökulmia vuorovai-kutukseen ja mediaharrastuksiin. Teoksessa Merikivi, Jani – Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.) 2016: Media hanskassa – lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. Nuorisotutkimusseura. Verkkodokumentti. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf>. Luettu 24.2.2018.

Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 12/2011. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Verkkodokumentti. <<https://tem.fi/documents/1410877/3346190/Nuoret+ty%C3%B6markkinoiden+ja+opiskelun+ulkopuolella+17032011.pdf>>. Luettu 12.4.2018.

Niela-Vilén, H. & Hamari, L. 2016. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet. Teoksessa Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (toim.) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen 34 laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja sarja A73. 2. korjattu painos. Helsinki: WSOYpro

Niemi, Hanna 2009. Nuoret somalimiehet maahanmuuttajanuorten olohuoneessa. Teoksessa Joronen, Tuula (toim.): Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Verkkodokumentti. <https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/09_10_20_Tutk_4_Joronen.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Niemi, Heli 2009. Kotona ja kodittomana – maahanmuuttajataustaisten nuorten sosiaalisia paikantumisia tutkimusten valossa. Teoksessa Raitakari, Suvi & Virokangas, Elina (toim.): Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät – Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 96. Jyväskylä: Gummerus.

Nieminen, Tarja – Sutela, Hanna & Hannula, Ulla 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus. Verkkodokumentti. <http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf>. Luettu 15.4.2018.

Nurmi Jari-Erik – Ahonen Timo – Lyytinen Heikki – Lyytinen Paula – Pulkkinen Lea & Ruoppila Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: PS-kustannus.

Olliff, Louise 2008. Playing for the Future: The Role of Sport and Recreation in Supporting Refugee Young People to 'Settle Well' in Australia. *Youth Studies Australia*, Vol. 27, No. 1, Mar 2008: 52–60.

Paakkinen, Erika 2016. Maahanmuutto ja julkisen sektorin työelämä. Keva, raportti. Verkkodokumentti. <https://www.keva.fi/globalassets/2-tiedostot/ta-tiedostot/tyoelama-palvelut/tutkimus_maahanmuutto_ja_julkisen_sektorin_tyoelama_keva.pdf>. Luettu 20.2.2018.

Pyykkönen, Miikka & Saukkonen, Pasi 2009. Nuorisotoiminta, kulttuuri ja monikulttuuriset nuoret. Teoksessa Harinen, Päivi – Honkasalo, Veronika – Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.) 2009: Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 111–131.

Redfield, R. – Linton, R. & Herskovits, M. 1936. Memorandum on the study of acculturation. *American Anthropologist*. 38. 149–152. Verkkodokumentti. <<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1525/aa.1936.38.1.02a00330/epdf>>. Luettu 20.2.2018.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Verkkodokumentti. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. Luettu 14.4.2018.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan Yliopiston julkaisuja. Verkkodokumentti. <https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf>. Luettu: 13.4.2018.

Saukkonen, Pasi 2016. Maahanmuuttajien kotoutuminen helsingissä – Työllisyys, tulot ja asuminen. Tutkimuskatsaus. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Schubert, Carla 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, Anne – Fågel, Stina & Säävälä, Minna (toim.) 2013: Olemme muuttaneet ja kotoudumme: maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto 2013. Verkkodokumentti. <https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/36791e0be0275596ca31365fe06ae58e/1519117296/application/pdf/4715338/Olemme%20muuttaneet%20-%20ja%20kotoudumme_finaal%202608%20%283%29.pdf>. Luettu 20.2.2018.

Stolt, Minna – Axelin, Anna & Suhonen, Riitta (toim.) 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja. Sarja A73. Turku: Turun yliopisto.

Tanttari, Sonja 2016. Turvapaikanhakijat pois paitsiosta. *Haaste* 16: 3, s. 18–19.

Tanttari, Sonja 2016. Maahanmuuttajanuorille onnistumisen iloa liikunnasta. *Haaste* 16: 3, s. 17–18.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.

Tuomi-Mark, Hillamaria & Salapuro, Hanna-Mari 2014. Maahan muuttaneiden miesten kotoutuminen – käytäntöjä, haasteita ja verkostotyöskentelyä monikulttuurisen miestyön kentällä. Verkkodokumentti. <<https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ac17704c4ae03f176a9e62688fc7ff44/1523820779/application/pdf/3444686/Maahan%20muuttaneiden%20miesten%20kotoutuminen%20KANSI%20JA%20LOGO.pdf>>. Luettu 18.2.2018.

Valtiovarainministeriö 2015. Eurooppa 2020 -strategia – Suomen kansallinen ohjelma kevät 2015. Valtiovarainministeriön julkaisu – 12a/2015. Verkkodokumentti. <<http://vm.fi/documents/10623/456829/Eurooppa+2020+strategia%2C+kev%C3%A4t+2015/08bbca26-cacc-4f60-a125-4d12949ae014?version=1.0>>. Luettu 15.4.2018.

Zacheus, Tuomas – Koski, Pasi – Rinne, Risto & Tähtinen, Juhani 2012. Maahanmuuttajat ja liikunta – Liikuntasuhteen merkitys kotoutumiseen Suomessa. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta.

Tiedonhaku

Hakukone	Hakusanat	Osu- mat	Tarkem- paan tar- kasteluun	Tutki- mukseen valitut
Finna	maahanmuuttaja OR turvapaikanhaki- jat OR pakolaiset, pojat OR nuoret sekä vapaa-aika OR harrastus OR lii- kunta	37	7	4
Cinahl, haku 1	Immigrant OR refugee OR asylum seeker OR ethnic group Boys OR adolescents OR youth Recreation OR leisure OR sport	38	2	0
Cinahl, haku 2	immigrant* or refug* or migrant or "asylum seeker" boys or adolesc* or teen* or youth hobb* or leisure or sport or physical activity	103	2	1
Melinda, haku 1	immigrant? or migrant? AND you? or boy? AND integration or "social inclu- sion" or "social exclusion" or marginali- sation	63	2	2
Melinda, haku 2	maahanmuuttaja? AND kotoutu? AND liikunta	15	2	2
Academic Search Elite	immigrant* or refug* or migrant or "asylum seeker" boys or adolesc* or teen* or youth hobb* or leisure or recreation or sport or physical activity social inclusion or social participation	10	1	0
Manuaali- nen haku		1	1	1